

Työttömyys — —?

Muinaisajan arvotuksellisina muistoina kohoavat Egyptin sannasta sfinxit, leijonaruumiiset, ihmiskasvoiset jättiläiskivikuvat, jotka tyhjin silmin tuijottaen tekevät kaamean vaikutuksen nykyaikaisiin. — Mikä tarkoitus on tuollaisella? kysyy kukin itseltään. Ei vastausta, arvotus on ratkaisematon.

Nykyajan kaamea arvotus on työttömyys! Joka syksy se kohoaa kuin maan uumenista vallassa olijain silmien eteen ja aina he hätääntyvät. He muistavat sen vanhastaan, mutta he olivat elättäneet itsessään turhaa toivoa siitä, ettei se tulisikaan takasin. — — Jos se jäisikin pois! — — Ei jää. — Suurempana tulee. Mitä tehdä? Tuloksena on hätäaputoita, vaivaisapuja, juuri ja juuri niin paljon, että ne pitävät vaa'an tasapainossa, eivät laske nälkää pääsemään ihan äärimmilleen, sillä silloin — he tietävät sen — tapahtuu jotain ainakin heille itselleen vähemmän hauskaa.

Joka ei voi kapitalismin kehityksestä käsitellä, että se *välttämättömyydellä* luo työttömyyttä, siihen täytyy tämän arvoituksellisen kummituksen todella tehdä ihmeellisen vaikutuksen. Jos se kohtaa häntä itseään, s. o. jos hän on työttömäksi

ja leivättömäksi heitetty työläinen, niin hän joko nääntyy nälkään uskonnollisen vakaumuksensa marttyyrina tai nousee enemmän tai vähemmin itsetietoiseen, kuitenkin yksilölliseen, taisteluun yhteiskuntaa vastaan, hänestä tulee rikollinen, anarkisti, kuten Minna Canthin „Kovan onnen lasten” Topra-Heikki. Verisin otsin heittää yhteiskunta hänet kuitenkin takaisin ja sulkee tyrmäänsä.

Miten vaikuttaa tämä työttömyyden peikko sitten niihin, joita se ei nälällä ahdistaa, yläluokkalaisiin? Hellät, herkäät mielet, kuten esim. Minna Canth säälivät, tuntevat kärsivien mukana ja seuraavat heitä — ajatuksissaan — rikokseenkin asti. Se on monasti miltei oikeutettu heidänkin mielestään, mutta silloin he horjahtavat. Itsetietoinen anarkisti kohottaisi lakkiaan noustessaan mestauslavalle tyytyväisenä työhönsä, nämät masentuvat ja antavat sankarin puhua toivottomuuden, jopa katumuksenkin sanoja. Hentomielinen yksilöllisyys, vaikka se väliin nousisi kovankaan sanakapinaan, ei voi yhteiskuntaa kumota eikä auttaa. Hyvä se silti voi olla kirjallisenä tulkitsijana.

Mutta eivät kaikki sääli. „Hakekaa työtä!” „Säästäkää!” „Älkää hankkiko liikaa lapsia!” j. n. e., siinä hyvin tavallinen ratkaisu, jolla hyvät porvarit luulevat selvinneensä asiasta. Eikä ihmekään, heidän „intelligenssinsä”, „uuden ajan

miehensä” ovat samaa mieltä. Kirjottaapa esim. Kasimir Leino vielä v. 1897 juuri „Kovan onnen lasten” johdosta: „Mutta että rehelliset tarmokkaat työmiehet maalla olisivat työttömyyteen tuomitut sen kautta, että he valtion rautatien työstä joutuvat pois, sitä ei kukaan usko.”

Lyhyttä kuin katkismus ja varmaa kuin maanlaki! Mitä tyyppillisin pikkuporvarin kat-santokanta. — Ne olivat meidän „nuoret!” Merkillistä on vielä se, että tri Leino myöntää Topra-Heikillä olleen oikean tarkoituksen, Ilkan hengen: „ei oikeutta maassa saa” j. n. e.; vika oli vaan siinä, että hänellä oli — liian vähän väkeä. „Nuoren Suomen VII:ssä numerossa se seisoo.

Eikö ollut todella yhteiskuntavaara, että täl-laista oppia levitettiin meillä vielä 10 vuotta sit-ten? Joukkoterrorismin ja kapinan oppeja! —

Nyt on tuhansia joka vuosi työttöminä, nyt olisi Topra-Heikillä joukkoja, mutta — — rikol-lisuus työttömyyden takia ei liene lisääntynyt yhtä suurella määrässä, kuin työttömyys on kas- vanut. — Miksei? — Siksi, että meillä on ollut sosialidemokratia jo kymmenen vuotta! Se on antanut työvälle uuden toivon ja se on antanut uuden uskon, se on opettanut *järjestäytymisen* ja rauhallisten *joukkoliikkeiden* merkityksen ja näyttänyt, että niiden avulla saa jotain irti kapi-talistiyhteiskunnankin kovasta kalliosta.